



## ПРЕДСЕДНИК САВЕЗА САМОСТАЛНИХ СИНДИКАТА КРАГУЈЕВЦА

**Оружари: Какав је, по Вашем мишљењу, тренутни положај у приватизованим предузећима у Шумадији, и у Србији уопште?**

**Југослав Ристић:** Приватизација овог тренутка показује сву своју сировост и често није остварен циљ који је проглашена приватизација. То је посебно било изражено у 2009. години, а наставиће се и у 2010. години, јер истичу уговори до када су послодавци били у обавези да не отпуштају раднике, и до када су радници били на неки начин заштићени. Честа је појава да се предузећа гасе и да сви радници остају без посла, јер су купци купили предузеће због његове имовине, а не због настављања делатности и не због профита. То тражи једно системско решење. Многи радници у Србији раде за минималну зараду која је 15.300 динара, и то је случај у многим приватизованим предузећима.

**Да ли је лоша приватизација последица слабих и немоћних синдиката у тим предузећима?**

Наравно да синдикати имају свој део одговорности, али је то пре свега последица таквог Закона о приватизацији какав смо имали и који није обавезивао купце да познају делатност предузећа које купују. Имамо случајеве да су купци људи са непознатим пореклом новца купили неко предузеће. Тамо где су нови власници из те "бронше", та предузећа су реструктурирана, и она настављају да раде и запослени у њима примају плате. Сам податак да имамо 400 поништених приватизација, а још много више лоших које нису поништene пасивношћу самих синдиката у тим организацијама је подatak који одсликава како је извршена приватизација у Србији.

**Да ли се надлежни државни органи на одговарајући начин укључују у решавање проблема у овим и у другим предузећима?**

Надлежни државни органи се у проблеме у тим предузећима укључују парцијално, и јасно се види да не постоји државна стратегија у тој области, како уредити функционисање тог дела привреде која је приватизована. Ми се залажемо за једно системско решење, на који би се на неки начин извршила ревизија приватизације тамо где се покаже да она није била друштвено оправдана већ да подрива економски систем ове земље, јер није био проглашена циљ приватизације да се појединци обогате, већ да се направи ефикасна економија у којој ће људи да раде и од које ће цело друштво да има користи. Синдикат покушава према надлежним у држави



да пласира те идеје о системском решењу овог проблема, и мислим да се сада на тај начин размишља и у држави пре свега због радикализације тих радничких протеста и ми смо видели да се надлежна Министарства укључују тек онда када дође до те радикализације. Ако је то модел, ми ћемо то да им пружимо.

**Да ли неко надзире шта се, после завршене приватизације, дешава у тим предузећима?**

После уговореног рока у коме се прати предузеће, преко надлежне државне функције у Агенцији за приватизацију, више нико не прати даљи ток рада тих предузећа. Сада у 2010. години истичу многи уговори, и нови власници гасе предузећа, и показују своју праву намеру. Ту мора да следи одговор државе. Никада не би смело да се догodi да се Закон не применjuje, да радници месецима не примају плату, да се не уплаћују доприноси, и да држава не реагује. После тога, када дође до неког радикалног облика протesta, они решавају последицу, али не отклањају узорке зашто је до тога дошло. Подсетио бих на неколико примера иза нашег окружења, "Партизан" који је купљен због имовине, због простора, где су се радници борили штрајком глађу. Или, "Застава електро", где је доказано да су нови власници опљачкали и државу и раднике. Када је реч о "Застави електро" Полиција је обавила свој део послана, али се код тужилаштвастало.

Најновији случај "ГИК 1. мај" где неки очигледно моћни људи стоје испред куповине тог предузећа, и других повезаних предузећа, где држава показује сву своју немоћ. Рекао бих да државни функционери

не смеју тајкунима да погледају у очи.

**Ко стаје у заштиту интереса запослених?**

Убеђен сам да се у јавности види да су синдикати све активнији, да добијају једну другу позицију у друштву. На сву срећу радници фабрике оружја су једни од најзаштићенијих у Србији и они не осећају све ове тегобе остале привреде. Синдикати преузимају водећу улогу заштите радника и та трансформација синдиката се обавља на један болан начин, изнужен, али са крајњим добрым последицама. Из овога мора да се изроди нешто добро, синдикат који ће у будућности моћи да ефикасније заштити интересе радника. Регион Шумадије је у том смислу најактивнији, јер ми смо на време склопили да, ако нико не одговара на наше позиве, морамо да радикализујемо наше протесте. Направили смо и стратегију умрежавања протesta, и сада се први пут дешава да су повезани и "Застава електро" и "ГИК 1. мај". Ту мрежу треба још ширити, не да бисмо направили проблем држави, већ да бисмо је натерали да реши проблем Ти радници који штрајкују на прузи, они који штрајкују глађу, они раде за државу. Они на тај начин уређују државу јер јој помажу да донесе добре законе и да примени све законе које има.

**Каква је ситуација у малим и средњим предузећима у којима синдикати још увек не постоје?**

Стварање синдиката у новонасталим предузећима је веома тежак процес. Иако је то Уставом и Законом гарантовано право, радници у тим предузећима су изложени шиканирању и претњама отказом када покушају да формирају синдикат, који је у тим предузећима прека потреба. Такође, ту држава, а и синдикат заједно са државом мора да направи једну позицију да нико не сме ни да помисли да забрани формирање синдиката. Ми смо нешто и урадили, формирали смо неке синдикалне организације у приватизованим предузећима, у "Трговини 22", предузећу "Форма идеале", и могу да поручим тим власницима да треба само да поштују Закон, да не сметају тим...

**(наставак на страни 4)**

# Салдо збира и разлике



**Драган Илић**  
председник Синдикалне  
организације

Крај године у пословању предузећа карактерише продаја робе у већем износу у односу на прошлу годину, као и повећана тражња страних фирм за нашим артиклами. Таква позиција посебно је значајана јер су из текућих прилива могли да се реализују кључни правци финансирања ресурса за процес производње, као и исплата зарада запослених.

Одлука државних органа да у овој години нема подстицајних мера за фабрику која је за једанаест месеци извезла робе за око 20 милиона долара довела је до тога да се није могло улазити у инвестиције, у модернизацију застареле опреме и процеса који прате ову врсту производње. Добар део опреме датира из раних година прошлог века. Радна снага која треба да направи сложен производ је на нивоу просечне старости од 49 година. Недовољна набавка заштитних средстава узрок је повећаног степена повреда и повећаног одсуства са рада по том основу. И поред

свих околности, за ову фабрику се може рећи да има производ који је конкурентан водећим производиоџима оружја. Таква референца привлачи познате светске компаније које наоружавају војне и полицијске јединице широм света.

Додатно оптерећење у пласману наших артикала представља и изузетно оштра процедура промета робом посебне намене, где велики број међународних споразума и других аката ограничава пласман наше робе на многа тржишта. Влада Републике Србије је у прошлој години донела закључке и потписала документа о прихватању начела из кодекса понашања Европске уније за извоз наоружања и робе двоструке намене. Политички положај наше земље узрокује да извозне дозволе чекамо и до осам месеци, чиме се успоравају приливи за већ произведену робу у чију производњу су уложена значајна финансијска средства из кредитног потенцијала. Успорена процедура око добијања извозних дозвола, одсуство било каквих набавки за Војску и Полицију, немање никаквих уговора од државне извозничке куће Југоимпорт СДПР, отежава пословање. Због свих ограничења, потребна је подршка и изналажење подстицајних мера за једну од најпрофитабилнијих грана српске привреде.

Кључна ствар која је до сада морала да се реализације је социјални програм по критеријумима који су били у предузећима са већинским државним капиталом. И поред неких почетних корака у том правцу, ни данас још нема јасних одредница по којима би се запослени збрињавали. Иницијатива Синдикалне организације ће и даље бити усмерена у том правцу како би део запослених био збринут

на хуманој основи, што би створило предуслове за пријем младих квалификованих радника свих образовних структура. То ће морати да се деси, да би се одржао постојећи ниво производње и сторили услови за повећање исте.

Чака нас и дијалог са Владом како би променили одлуку министра економије и министра одбране да неће бити субвенција производње у 2010. години. То стоји у једном од закључака министара. Такви ставови не доприносе позитивном решавању нагомиланих проблема са којима се сукочава већина предузећа Одбрамбене индустрије Србије. Одсуство жеље да се разговара у мирној, толерантној атмосфери може довести до тога да се бавимо последицама лошег стања и лоше донетих одлука. Расплет и одговори на многа питања у овој земљи се дају много брже када социјална нездовољства радника буду испољена у активностима синдиката како би се обезбедио најповољнији положај за предузећа и запослене.

Потпуна инертност и одсуство слуша да се решавају значајне ствари по фабрику оправдавају претпоставку да се планским исцрпљивањем предузећа покуша што брже смањити број запослених, и на тај начин изврши припрема предузећа за приватизацију по моделу како су приватизована многа предузећа у Србији која данас не постоје, њихове основне делатности су укинуте, а радници избачени на улицу. Многе дилеме не би постојале када би се од стране државе делегирао титулар који би одговорно приступио заштити интереса фабрике у ресорном Министарству одбране провеђавају констатација да не постоји акт по коме смо опредељени том Министарству на надлежност. У тој неодлучности коме фабрика данас припада, проблеми се гомилају, а одговорни ћуте.

Синдикална организација ће искористити сва утицај да се многи процеси усмере у позитивном правцу, како би се омогућило несметано функционисање предузећа и упошљавање запослених.

Ту обавезу имамо због хиљада оних који су својим радом градили фабрику, као и због свих оних који данас и сутра треба да наставе традицију оружарског заната.

**Издавач:** Синдикална организација Застава оружје. За издавача: Драган Илић; главни уредник: Катарина Јаковљевић; помоћник уредника: Драган Стаменовић; сарадници: Јасна Милановић, Душица Радуловић, Алекса Грковић, Марија Милошевић, Милован Лучић; техничка редакција: Верољуб Јецић, Невен Петровић; корице: Милош Поповић; фотографије: Радосав Миладиновић; илустрација: Зоран Ивановић стр. 12., 15. и 20. Адреса: Косовска 4; тел./факс: 034/323-059; e-mail: sindikatzo@nadlanu.com WEB: www.oruzari.org

## (наставак са стране 4: Југослав Ристић)

људима. Они имају много новца, али ми имамо уверење да смо у праву. Ми не тражимо ништа њихово, нека они буду богати, али немој да узимају наше.

У предузећима која су приватизована и где је постојала нека традиција синдикализма, све иде лакше. Нови власници су се одмах суочили са постојањем синдиката, није им било пријатно, али су се ипак навикили и прилагодили да синдикат постоји. Многе нове власнике треба образовати шта је улога синдиката. Имамо и случајеве да су неки, који су се снажно супротстављали синдикату, сада схватили да је синдикат организација која ради у интересу предузећа.

### На који начин централа синдиката учествује у решавању ових проблема?

Улога Савеза синдиката Србије је да артикулише све оно што се дешава на нивоу целе Србије, да координира, да кроз законска решења, кроз нове пројекте побољша положај запослених. Не може се очекивати да се Самостални синдикат Србије бави проблемом сваког појединачног предузећа, већ он мора да глобално решава проблеме. Колико је у томе успешан, то зависи и од свих нас. Синдикат грађевинара је био укључен у решавање статуса радника у предузећу "ГИК 1. мај". Али, ми као представништво Савеза синдиката на овом терену обављамо послове у име свих. Ми смо им доступнији, чешћа је комуникација, оперативно лакше сарађујемо.

### Да ли сте задовољни постигнутим резултатима?

У том делу немамо неуспешних акција, све су окончане са мање или више успеха. Када је реч о предузећу "Застава електро", то је прва ревизија приватизације у Србији, где је фабрика након приватизације враћена у државно власништво. У предузећу "ГИК 1. мај" радници су добили све оно што су тражили, као и радници из "Партизана" и други. Трудимо се да са свима искординарамо поступке, нарочито са гранским синдикатима чија организација има тог тренутка проблем. Хоћемо да ширимо и свест о потреби да се и други укључе, да сви учествујемо. Ми градимо организацију да бисмо могли да је употребимо у одређеном тренутку, не да бисмо питали шта ми о добијамо од организације. На тај начин ћемо изградити снагу која нешто може да промени. Све друго не би оправдало наше постојање.

### У ком смеру би требало мењати радно законодавство?

Имамо Закон о раду који је наклоњен послодавцима, а постоји иницијатива страних инвеститора да се он још погорша. Међутим, и тај лош Закон се не примењује, на штету радника. То онда одсликава све проблеме са којима се суочавају радници и раднички покрети. Неопходно је

постићи да се и такви Закони поштују, да важе за све, да се примењују брзо и ефикасно, као и да Судови раде а не да по неколико година решавају радни спор. Када се то постигне, треба ићи даље, да се побољшају општи услови. И данас је дата могућност да се у оквиру предузећа Колективним уговором предвиде бољи услови.

Највећи проблем су предузећа у којима запослени не могу да остваре ни најосновнија права, ако морају да спавају на плочнику да би добили плату од 15.300 динара коју је зарадио, онда то описује комплетну трагедију овог друштва. Онда то тражи корените промене. Велики део Србије се радује што улазимо у Европску унију, али, да ли можемо да уђемо такви какви јесмо са покраденим радницима, са радницима којима није исплаћена зарада иако је очигледно да власници њихових фирм имају новац да их исплате? На жалост, радничка класа у многим предузећима у Србији може да се осећа као опљачкана. Добар би потез био да се предвиди да ако неко хоће намерно да униши

предузеће, да за то има последице, да му се предузеће одузме.

Српска привреда је десеткована, а то је посебно видљиво у малим местима. У Рачи је, на пример, радило 4.500 људи у привреди, у 11 привредних субјеката, а да данас имамо само једно предузеће са 200-300 радника. И то је слика целе Србије.

### Како Ви, као председник комисије синдиката Одбрамбене индустрије Србије оцењујете положај ових предузећа, и каква је перспектива предузећа Застава оружје?

Радници фабрика Одбрамбене индустрије су на неки начин заштићени и привилеговани у односу на огромну већину радника Србије, ако изузмемо оне који раде у државној администрацији. Ипак, нисмо постигли још да се стабилизује стање у Одбрамбеној индустрији, пре свега због недостатка воље надлежних. Поједина предузећа функционишу јако добро, али се многа друга, међу којима и Застава оружје суочавају са бројним проблемима. Код решавања тих проблема мора се кренути од једног постулата да та предузећа не могу потпуно тржишно да раде због специфичности производа, због хировитости тржишта, због политичке позиције земље која утиче на тржишну позицију предузећа. То су околности које треба ценити код решавања проблема Одбрамбене индустрије.

Аргумент више је и да је Одбрамбена индустрија јесте, на одређени начин, гарант суверенитета државе. Надлежни то недовољно уважавају, не зато што не разумеју, већ зато што им одговара да то не разумеју. Ми имамо идеју како треба да се уреди Одбрамбена индустрија, за добробит и државе и људи који у њој раде. При томе, ми не можемо да "конзервирамо" стање, морамо да се прилагођавамо окружењу, да се прилагођавамо свету, да померамо наше стандарде. Али, и држава мора да предузме и свој део одговорности, не може да се Одбрамбена индустрија остави без икаквих инвестиција, да се сама сналази. Јер, ни остатак српске привреде није сам обезбеђивао инвестиције, новим власницима је наметнуто кроз уговоре да мора да обезбеди инвестиције. И то су све јако добри аргументи пред којима нико ко је разуман не може да има контрагументе. И то је велика снага и наше фабрике и нашег Синдиката. Јасно је да ће, уколико буде било лоших намера, следити одбрана наше фабрике. Стара добра школа синдикализма у нашој фабрици још функционише.

Катарина Јаковљевић



foto Zoran Petrović



## Раде Громовић - Нови кораци у економској финансиској консолидацији предузећа

Пословну 2009. годину завршавамо са задржавањем тренда раста свих елемената пословања. Остварен је значајан напредак, али достигнути ниво пословања није довољан да би подмирио фабричке трошкове. Стога је у задњем кварталу најважнија активност пословодства била израда документа који дефинише Мере и активности за економској финансиској консолидацији предузећа Застава оружје, а у сарадњи са Управним одбором и Скупштином предузећа.

Наша фабрика је од 1992. године ушла у период кризе (санкције међународне заједнице, бомбардовање машинских капацитета). Тек од 2002.-2003. године уследио је повратак на светско тржиште и пословно финансијска консолидација предузећа. То је сувише кратак период за потпун опоравак. Пословодство је стога израдило материјал који дефинише мере и активности, које је неопходно спровести.

Два кључна проблема у Застава оружју су **проблем кадрова и недостатак инвестиција**. Проблем вишке запослених је ескалирао је деведесетих година, када крећу и значајни протести запослених и интезивне активности синдиката. Од 1996. године, када је било 6374 запослена, до данас смањивали смо број запослених. Није било могуће запослити толики број људи на адекватан начин, јер није било ни уговора, ни међународног тржишта. Од 2001. године до данас, спроведена су четири Социјална програма. На добровољној основи, збринуто је 2739 запослених. Данас имамо три кључна проблема у кадровској структури. Први је старосна структура запослених - просек је 50 година живота, односно 27 година стажа. Други проблем је да су кроз социјалне програме људи одлазили добровољно, па имамо неповољну кадровску структуру унутар фабрике; више људи у режији и службама, а мањак у директној производњи. Трећи проблем је проблем великог броја инвалида рада. Они чине 10% запослених (251). Наш садашњи технолошки ниво и све анализе указују да број запослених у директној производњи, у раду по норми, мора да буде 50% запослених, а комплетна производња и рад по норми и рад по режији, мора да буде минимално 70% запослених.

У последњих 25 година, фабрика је углавном користила производне капацитете и опрему, без могућности да изврши адекватну замену истрошене опреме куповином нове опреме. Није било финансијских средстава за инвестициону улагања. Дошло је до технолошког заостајања фабрике и значајно повећаних трошкова производње, да бисмо задржали квалитет. У 2006. години смо, захваљујући наплати ино потраживања, успели да купимо 21 обрадни центар. Других значајних инвестиционих улагања, до прошле године, није било. Од 2006. до 2009. била су планирана инвестиционе улагања од преко милијарду динара, а остварено је само 215 милиона динара (19,91% Плана). То је апсолутно недовољно да би фабрика остала конкурентна на светском тржишту. Реализација планираних инвестиционих улагања створиће простор да се фабрика у погледу људских ресурса димензионише на ниво који је потребан и успешно се носи са конкуренцијом на светском тржишту.

Решавање ова два проблема није једноставно. Доставили смо План рада фабрике у наредне три године. Инвестициони план за период 2010.-2012.



Раде Громовић директор  
Засава оружје АД

година "тежак је" 12,4 милиона ЕУР. План је детаљно разрађен и динамички дефинисан. Директан резултат била би смањена потреба за упошљавањем 266 запослених и уштеде кроз материјалне трошкове пословања на годишњем нивоу око 2 милиона ЕУР. Индиректни ефекти, који се у овом тренутку не могу видети, су велики ефекти у пласману наших артикала на светско тржиште. Укупни ефекти инвестиција били би на нивоу од 20 милиона ЕУР.

Проблем инвалида рада решиће се кроз оснивање Регионалне заштитне радионице, коју ће основати држава Србија и која ће запошљавати инвалиде из предузећа Застава Импро, Застава аутомобили и Застава оружје. То ће бити државно предузеће које ће се финансијски директно из

буџета, а запослени ће реализовати и неке програме за потребе наше фабрике. Природном флукутацијом, у наредне две године у пензију ће отићи око 80 запослених из Застава оружја. Кроз Социјални програм, чије усаглашавање са државом очекујемо ових дана, у наредне две године свој статус би, на добровољној основи, требало да реши око 800



Дејшаль са сајма ИНВО 2009

запослених. У идућој години 350 и у 2011. години 450 запослених. Спровођењем планираних инвестиција смањиће се потреба за ангажовањем 266 запослених. Долазимо до могућности запошљавања младих радника, чиме бисмо у производњи битно решили проблем старосне структуре, али и побољшали квалификациону структуру.

Осим решавања наведена два крупна проблема (кадрови и инвестиције) морамо решити и проблеме попут конверзије дуговања, стављања у функцију ино потраживања из ранијег периода (50 мил.\$), уравнотежења финансијских токова, измирење обавеза према држави по основу неплаћених пореза и доприноса.

План је да за наредне две године кроз реализацију дефинисаних мера и активности, фабрика Застава оружје послује тако, да све своје расходе може да покрије из реалних прихода.

**Свим запосленима у име пословодства и своје лично име желим срећне наступајуће Новогодишње и Божићне празнике!**

припремила Јасна Милановић

# Социјалдемократија

## БРИГА О ДУГОРОЧНОМ РАЗВОЈУ

Познато је да конзервативне или неолибералне партије ("тржиште решава све") не брину много о дугорочном развоју економије и друштва (јер о томе, наводно, брине тржиште), па тако и на инфраструктуру, образовање, науку, здравство и социјалну политику гледају само као на буџетска давања која би требало да буду што мања. Но, без ових буџетских давања одређена земља не би могла имати економски и друштвени развој за које су потребни добри путеви, железничке пруге и телекомуникационе линије, здрави грађани и образована радна снага, као и способне економске, политичке и интелектуалне елите којих не би било без развијеног здравства, образовања и науке.

Управо због тога социјалдемократске партије инсистирају на креирању основа за дугорочни економски и друштвени развој кроз инвестирање у развој инфраструктуре, здравства, образовања и научни и технички развој. За социјалдемократе буџетска давања у овом домену јесу најисплативије дугорочне друштвене инвестиције што је већ доказано у многим земљама од Шведске, Немачке, Ирске, па до Јапана (где то нису спроводиле социјалдемократе) и у многим успешним земљама у трећем свету, а посебно Индији, Јужној Кореји и Тајвану.

Оваква политика улагања у дугорочни развој базирана на развоју инфраструктуре, образовања и научних и технолошких иновација посебно је значајна (можда и једина позната успешна стратегија дугорочног развоја) у земљама које немају богате природне ресурсе, а нису ни велико нити значајно тржиште. Србија, као мала земља са 7,5 милиона становника (ограничене куповне моћи, јер је просечна плата око 260 €) и без значајнијих природних ресурса (осим пољопривредних површина и слатководних токова), може привући страни капитал и индуkovati привредни и друштвени развој само на основу развијених инфраструктура, своје квалитетне и образоване радне снаге, својих научних и технолошких иновација и спремности и дорасlostи својих елита.

### Солидарост

У капиталистичкој привреди са доминацијом различитих облика приватне својине велики проценат становништва није у стању да ефективно учествује у тржишној компетицији. То су пре свега млади, жене, стари, социјално или физички хендикепирани, необразовани или неквалифицивани, итд, тј. сви они који нису поседници (или наследници) капитала, а немају ни радне способности и радне квалификације које би их препоручиле на тржишту радне снаге. Некада се може десити, као што је то сада у Србији, да се већина становништва (а тиме и већина бирача) нађе у овој категорији. Да би економски и друштвени систем (капитализам и парламентарна демократија) били прихваћени од већине грађана и да би

се обезбедила дугорочна политичка и друштвена стабилност (важан услов привредног развоја) мора постојати друштвена солидарност оних који имају (капитал или пристојан посао) према онима који немају. Једина алтернатива (више пута неуспешно испробана) солидарности, као социјалном стабилизатору, јесте оштра репресија против сиромашних или незапослених, а у интересу богатих и друштвених елита. Но, и ово решење има своју цену: енормно повећање репресивног апарата (полиција, војска, тајне службе), корупцију и раст социјалне аномије и радикално превратничких покрета и партија. Показало се на примеру Латинске Америке, али и у другим деловима света

да је солидарност мање конфлктно, више ефикасно, јефтиније и трајније решење због чега је у програму свих социјалдемократских партија света. Конкретно, солидарност се показује кроз социјалну политику (помоћ сиромашним и хендикепираним), стипендије деци из социјално угрожених породица, помоћ у запошљавању (преквалификације, доквалификације, итд.), бесплатно образовање и бесплатно здравствено осигурање за најсиромашније, директну социјалну помоћ угроженима, помоћ настрадалима од елементарних непогода, и на још много других начина. Оно што социјалдемократе кроз солидарност желе да постигну јесте, с једне стране, изједначавање стартних позиција младих (образовним стипендијама), а са друге стране, исправљање постојећих неправди и грешака тржишног система.

### ПРЕМА ГРАЂАНИМА ПРИЈАТЕЉСКА

Социјалдемократи сматрају да сви изабрани политичари и сви постављени службеници државе треба да служе грађанима, тј. служе општем интересу током свог мандата. У том смислу и државна управа мора бити тако устројена да буде што пријатељскија према грађанима и да што ефикасније и брже обавља послове због којих грађани долазе пред службене шалтере. Да би се то постигло треба реформисати и преуреđити постојећу државну администрацију, компјутеризовати је, а готово све службенике послати на курсеве новог лепог пословног понашања. Ово је нарочито потребно урадити у земљама где се недавно изашло из комунизма, јер су тамо, с правом, и државни службеници и грађани сматрали да је држава ту не зато да служи грађанима него да их за рачун партијске елите контролише и обуздава. У домен реформе и амифиције државне управе (претварања у пријатељску) спада и доношење закона о обавези давања грађанима свих релевантних државних информација (које не задиру у лични живот или нису проглашена државном тајном) да би грађани лакше контролисали њихов рад.

(наставак едиције "Шта је социјалдемократија", у издању фондације Фридрих Еберт)

## Из рада Подружнице црвеног крста "ЗАСТАВА ОРУЖЈЕ"

Нова година је на прагу, па су пред нама јако лепе и значајне активности.

Да кренемо од најлепше, сусрет беба рођених у текућој години и њихових родитеља са Деда Мразом и активистима нађе подружнице у просторијама Црвеног крста Крагујевац. За сада их имамо двадесет петоро, дванаест девојчица и тринаесторо дечака. Неки су много мали да би могли да лично присуствују овој свечаности, али у помоћ углавном прискочу старији братић или сестрица. Интересантно је да ту дечицу наши активисти виде по први пут, али осим чуђења "где су се то они нашли" и осмеха на лицу нема других реакција. Желели бисмо да их имамо што више, да од њихове "цике и вриске" одјекују просторије Црвеног крста.

Следећа активност која нас очекује је, већ традиционалан сусрет пензионера са нашим активистима.

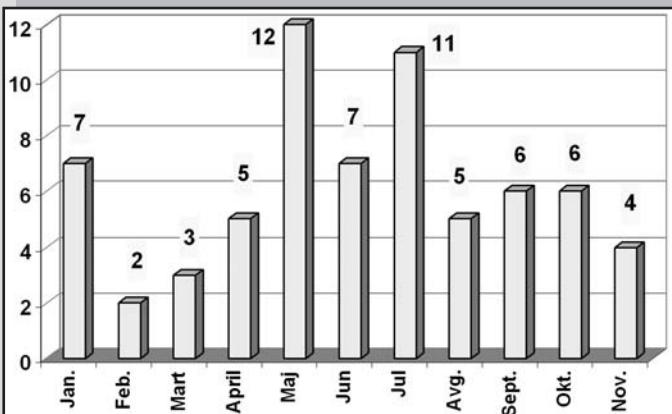
Они су увек задовољни чињеницом да смо их позвали на дружење, јер како они сами кажу, једино их се још ми сећамо. Поготово је дирљиво када се сретну бивши и садашњи активисти и евоцирању, успомена никад краја. У тих пар сати хтели би да се присете свог комплетног хуманитарног рада, свих анегдота и углавном лепих тренутака.

Користимо ову прилику да поводом наступајућих Новогодишњих и Божићних празника бебама пожелimo срећно детињство, пензионерима добро здравље, активистима још више "лепих активности", а свима заједно дуг живот и личну срећу.



Миланка Павловић

## Безбедност на раду...

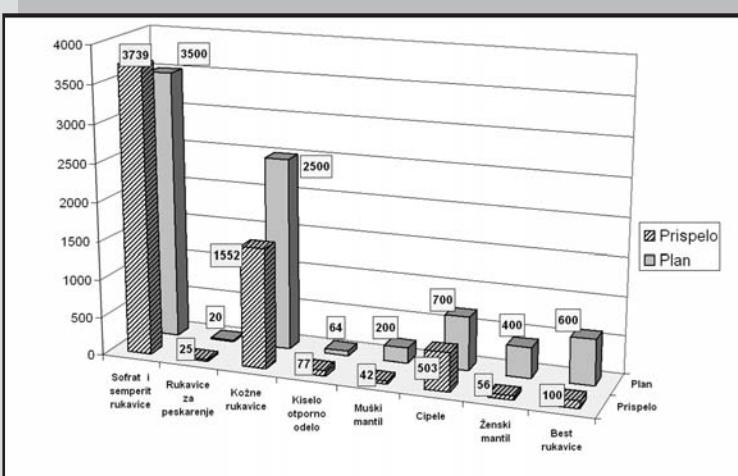
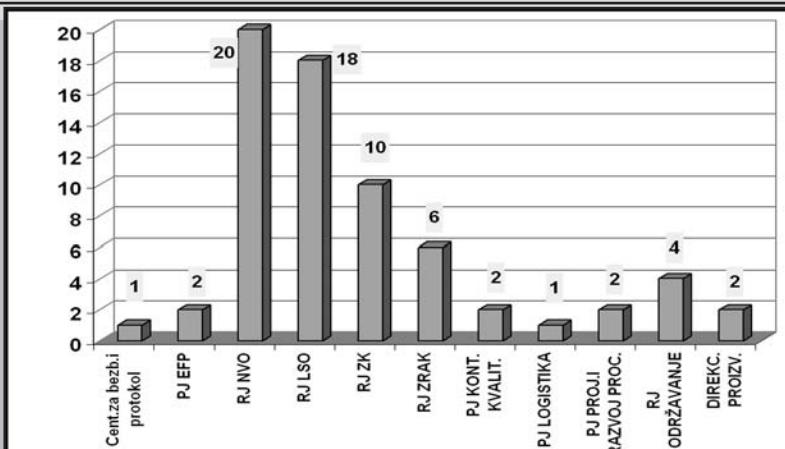


Безбедност и заштита здравља на раду једно је од основних права сваког човека, јер једино безбедан рад, здрава и безбедна радна средина омогућавају продуктиван рад и живот. Безбедност и здравље на раду јесте обезбеђивање таквих услова на раду којима се, у највећој могућој мери, смањују повреде на раду, професионална оболења и оболења у вези са радом.

Задаци безбедности и здравља на раду нису само заштита здравља запослених и очување средстава за рад, њени задаци су, свакако, и повећање производивости, квалитета производа и/или услуга, мотивације за рад, задовољства запослених и на тај начин повећања квалитета живота појединца и друштва у целини.

У току 2009. године, закључно са месецом новембром, додатило се 68 повреда на раду запослених од тога шест са тежим последицама. Једна повреда се додатила на радном месту, док су се пет додатиле ван радног места. На дијаграму је уочљив тренд да се највећи број повреда додаја током летњих месеци: маја, јуна и јула.

Ако погледамо целине где су се повреде радника додајале, видимо да по броју повреда предњаче производне целине HBO и ЛСО и оне заједно чине више од половине укупно повређених радника. Један од разлога је и број запослених у тим целинама али и повећана опасност од повређивања.

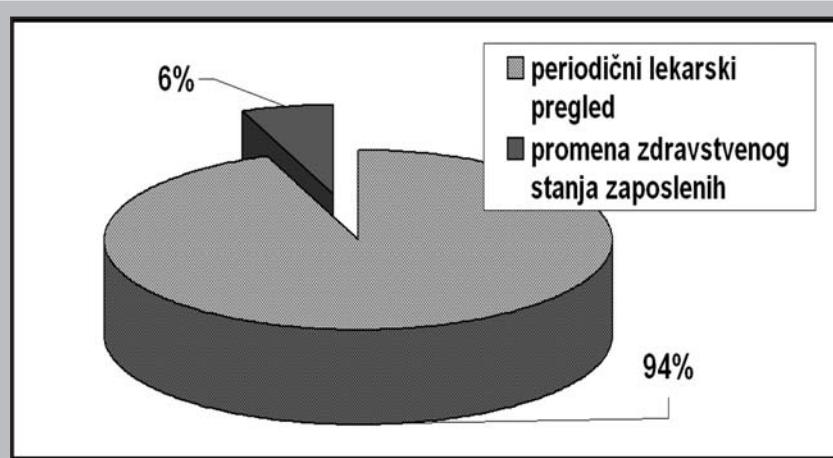


План и реализација набавке личних заштитних средстава се у 2009. одвијала као што је и дијаграмом приказано: софрат и семперит рукавице су набављене у колични од 106,83%, рукавице за пескарје 25% више од плана, кожне рукавице 62% од плана, кисело отпорно одело 20% више од плана, мушки мантила је набављено само 21% предвиђених количина, женских у још мањем обиму - 14%, радних ципела је набављено у нешто већој количини у односу на потребе за мантилима 71,86%, а бест рукавице 16,67%. У неким сегментима план је испуњен па чак и пребачен, док у неким не смето бити нимало задовољни иако нас као одговор чека већ стара прича о финансијском моменту.

Као што је на дијаграму показано лекарском прегледу је подвргнуто 288 запослених, а код 18 њих утврђена је промена здравственог стања. То процентуално износи 6,25%.

Из свега произилази да су безбедност и здравље на раду питања која значајно утичу на пословање. Многе организације тешко управљају тим ризиком и смањењу трошкова. Као резултат, већина организација бира имплементацију и сертификацију *OHS* менаџмент система (*Occupational Health and Safety*), и извлаче корист од формализованог приступа који доноси, укључујући смањење ризика, несрећних случајева, судских спорова и утрошеног времена и новца...

Драган Стаменовић - Фрца



# Синдикални времеплов

Догађаји који су обележили прву деценију 21. века - наше борбе и наше победе



Оружара они нису ни знали каква снага је у радничком срцу, колико ту има храбrosti.

Протеста је било пуно, само су се циљеви мењали: смена руководства, неиспљаћивање зарада... Штрајкови су се ређали у низу, а заједничко им је то да су се захтеви Оружара скоро безусловно испуњавали.

Приликом демократских промена у октобру 2000. године Синдикална организација је активно учествовала вршећи данонишњој блокаде најважнијих путних праваца, помажући да се у земљи успостави демократија и праведно друштво за све.

Али, наше борбе се настављају.

## Март 2003. године

Почиње протест чији је повод био неиспљаћивање преузетих обавеза и датих обећања од стране ресорних министара. Скуп је организован испред Скупштине града где су се синдикалци обратили јавности, образложући проблеме у којима се фабрика налази, тражећи да се постигну договори о превазилажењу кризе испоштују до краја. Изненадна смрт председника Владе, др Зорана Ђинђића, значила је уједно и крај протеста Оружара.

## Септембар 2003. године

Синдикат је сазнао из неформалних, али поузданых извора, сазнаје да је План Владе да у фабрици остаће хиљаду и двеста запослених. Сви покушаји Одбора Синдиката да се успостави конструктивни дијалог са пословодством остају без успеха. Одбор, а затим и Скупштина доносе одлуку о започињању протеста са следећим захтевима: прекид свих активности које за циљ имају отпуштање радника, суфинан-



сирање зарада на основу дуга и смена директора.

Три хиљаде Оружара је дана штрајкова-ло испред Скупштине града. Плата је каснила. Оружари улазе у зграду Скупштине гра-да и подносе

своје захтеве. Управни одбор доноси одлуку о смени директора. Руководство не функционише, а из Владе нема никаквих одговора. Као реакција, заузета је Управна зграда. Тек осмог дана је постигнут споразум са премијером Зораном Живковићем и министром Влаховићем да неће бити отпуштања радника до краја године, а да ће зараде бити суфинансиране.

## Октобар 2003. године

После шестомесечних иссрпљујућих преговора, потписан је Појединани колективни уговор, којим су уређена међусобна права и обавезе запослених и послодавца. По мишљењу многих познавалаца, ово је један од најповољнијих Колективних уговора за запослене у Србији

## Јун 2004. године

Председнички кандидат Борис Тадић је посетио Синдикалну организацију Застава оружје. У разговору са члановима Одбора Синдиката Борис Тадић је изразио своје уверење да одбрамбена индустрија захтева реорганизацију и реструктурацију која би обезбедила да посао овде буде стваран и да се од њега зарађује. "Одбрамбена индустрија је неопходна и држава мора непрекидно да осмишљава стратегију одбрамбене индустрије која је способна да се прилагоди новим

условима на светском тржишту", изјавио је Борис Тадић.

## Мај 2005. године

Оружари поново најављују протест. У Крагујевац долазе министар финансија Млађан Динкић, министар за рад и запошљавање Слободан Лаловић и министар за капиталне инвестиције Велимир Илић. Тада су Оружари први пут представили модел збрињавања запослених по коме би се социјалним програмом решио статус радника којима је до пензије остало до 5 година. Такође, добровољни вид збрињавања је хуман начин решавања вишке запослених и по мишљењу Оружара треба да буде правило, а не изузетак у Србији.

## Јун 2006. године

Одржан протест са захтевима синдиката металација да Влада Србије одржи седницу у Крагујевцу, и да се крене са решавањем питања крагујевачких фабрика металског комплекса. Седница Владе донела је следеће резултате: наставак финансијске подршке до приватизације за фабрике металског комплекса; инвестициони подршка Застава оружју од 276 милиона динара за модернизацију фабрике, продужетак 330-а, наставак социјалног програма збрињавања вишке запослених,

## Децембар 2006. год.

Скупштина Синдикалне организације Застава оружје донела је одлуку да се отпочне са уличним протестима, због немогућности да се исплате зараде у наредном периоду. Влади Србије су упућени следећи захтеви: да се фабрици Застава оружје надокнади штета у износу од 2,55 милиона долара која је настала услед забране извоза у Јерменију и да се обезбеди обећани инвестициони програм од 279 милиона динара, како би се омогутило даље несметано функционисање фабрике. Око сто чланова Синдиката је наставило протест у згради Скупштине града, до испуњења свих захтева. Протест Оружара је изазвао велико интересовање домаћих и страних новинара, а оружаре су посетиле броје домаће и стране телевизијске екипе. Трећи дан протеста, Оружаре је посетио председник Републике Србије Борис Тадић, и обавестио их да је упутио специјалног изасланика који ће са званичним представницима Русије разговарати о могућностима даљег извоза нашег наоружања за Јерменију. Пети дан протеста, руски амбасадор у Београду пренео је председнику Тадићу позитиван одговор Русије на могућност извоза нашег оружја за Јерменију.

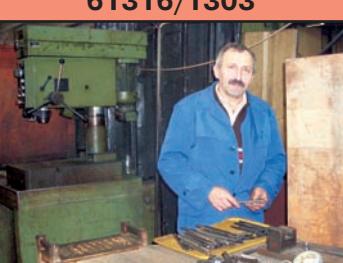
## Март 2009. године

У просторијама Синдикалне организације Застава оружје одржана је конференција за новинаре, на којој су изнете чињенице везане за потписан уговоре за Либију, али и низ других уговора који чекају сагласност министарства по неколико месеци. Од Владе Републике Србије је затражен одговор зашто се не одобравају извозне дозволе за земљу која није на негативној листи по међународном систему извозне контроле. Скупштина Синдикалне организације је донела одлуку да се протести одрже у Београду.

Као одговор на најављен одлазак Оружара за Београд, недобијање дозволе за Либију делничко је компензоано, а и добијене су сагласности за извоз наоружања по основу других уговора.



## КАКВА ЈЕ УЛОГА СИНДИКАТА ДАНАС У СРБИЈИ ?

	<b>Зоран Милојевић 71760/3101</b>	За нас у предузећу Застава оружје је за сада важно да останемо државна фирма. Синдикати у Србији, морају да постану јединствени, да наступају заједнички. Само удруженi можемо да остваримо заједничке циљеве, да се запослени заштите на прави начин. Ми имамо срећу да је код нас брига за радника на високом нивоу, и на то смо сви врло поносни.
	<b>Миланка Ристовић 52576/3103</b>	Ми смо у бољем положају у односу на раднике у другим предузећима, и треба да смо задовољни док имамо такав статус. Закон морају да поштују сви, без обзира на то да ли је реч о приватницима или државним предузећима. Синдикат помаже да се испоштују одредбе закона који се тичу заштите радника, тако би требало да буде свуда.
	<b>Đavor Алексић 106742/1307</b>	Сарадња између синдиката није најбоља, треба много тога још да се предузме у све сиромашнијој Србији. Ми, као радници Застава оружја одувек смо се солидарисали са радницима из других предузећа. Веома је важно пружити подршку онима који немају ту срећу да имају добrog послодавца, и ми као Синдикат можемо много да помогнемо.
	<b>Радмила Милосављевић 61316/1303</b>	Уколико постоји добра воља може пуно тога да се учини. Ја сам лично задовољна нашим Синдикатом, и наш Синдикат може да буде пример другима у Србији. Други синдикати који не раде добро и не штите раднике на прави начин, морају да се промене и да схвate да су радници увек на првом месту, и да морају много више да се боре.
	<b>Милан Вучетић 56128/1309</b>	Наш Синдикат се увек добро држао. У Србији све већи број људи остаје без посла, и то је нешто где би синдикати требало више да се ангажују. Најважније је да људи сачувају радна места, то може да се постигне ако останемо јединствени. Мора да се изврши притисак и на државу, како би преузела део бриге за раднике, а не само Синдикати.
	<b>Драгомир Гајић 59791/6294</b>	Улогу синдиката треба јачати, и можда би било добро да се изађе ван оквира предузећа. Треба деловати што више на нивоу града, да се на тај начин повежу и да делују јединствено. Увек је добро у раду користити искуства других, снажних европских синдиката који имају успеха у заштити права радника, и то је нешто на чему би требали да радимо.
	<b>Милосија Росић 49502/5030</b>	Када је реч о улози синдиката, они морају да буду ангажовани на очувању радних места свих оних који желе да остану у фабрикама и да раде, а да отпремнине буду опција за one који желе добровољно да напусте посао. У Застава оружју смо имали такве социјалне програме, на бази добровољности, и то је био одличан потез Синдиката.
	<b>Радованка Јаковљевић 58677/6391</b>	Ми у Застава оружју смо прилично заштићени, плате су нам редовне, а то је свима веома важно. Све је то резултат добре сарадње Синдиката и пословодства. Када се погледају фабрике у нашем близком окружењу, постоји пуно проблема који су резултат слабости самих синдиката. Код нас то није случај. Увек смо удруженi били јаки, и бићемо и даље.
	<b>Малиша Радомировић 76181/6391</b>	Синдикати могу много тога да ураде за запослене, највише тако што ће да изврши притисак на државу, када је то неопходно. Појединачно деловање синдиката не може да буде успешно. Разликује се наш статус у фабрици, у односу на наше колеге који раде код приватника, а све је то резултат немоћи или непостојања синдиката тамо.
	<b>Мирјана Бојовић 78726/4303</b>	У Србији не постоји Синдикат као што је наш. Као учесник свих протеста, укључујући и one који се организују за 1. мај, могу да кажем да та слика коју синдикати шаљу мора да буде још јаснија. Потребно је још доста тога да се уради како би синдикати били још утицајнији. Све то захтева пуно рада, и више јединства него до сада.
	<b>Мирољуб Живановић 57122/6297</b>	Борба за раднике је задатак синдиката, али је економска ситуација таква да то није лако. Држава је јак супарник, али не треба се предавати, синдикати могу да добију ту битку. За нас се наш Синдикат увек борио. На примеру мојих синова који раде код приватника, за минималну плату видим да смо ми заштићенији у односу на многе раднике у Србији.
	<b>Дејан Петровић 103117/6184</b>	Синдикати могу много више и до сада нису искористили сву своју снагу. Као да још увек нисмо свесни те потенцијалне моћи која чека да буде искоришћена. На примеру предузећа "1. мај" из Лапова види се како, уз подршку синдиката, грађана, мала група запослених може да победи државу и да учини да се испуни сви њихови захтеви.

# РАПОРТ

## 15. септембар 2009. год., Крагујевац

Michael Ehrke, директор Фондације Фридрих Еберт канцеларије у Београду, са сарадницима, посетио је Синдикалну организацију Застава оружје и са члановима Одбора Синдикалне организације разговарао о улози синдиката у заштити запослених од утицаја светске економске кризе. Обраћајући се присутнима г-дин Ерке је изнео и своја ранија искуства у земљама у транзицији: "Претходних пет година био сам у Мађарској и приметио сам да, колико год да има добрих приватизација, постоје и одређене негативне последица. Надам се да то неће бити случај и у Србији, и да ће запосленост расти, а не опадати. У томе је јако битна улога синдиката и желим вам пуно среће".

Након размене мишљења са члановима Одбора, г-дин Ерке је посетио и Музеј Стара ливница, где се упознао са историјатом најстарије фабрике на Балкану. По завршетку обиласка Изложбене сале у којој је изложен широк асортиман производа предузећа Застава оружје, г-дин Ерке је изразио задовољство резултатима посете, и најавио даљу сарадњу са Синдикалном организацијом Застава оружје кроз заједничке пројекте који ће се реализовати у 2010. години.

## 10. октобар 2009. год., Нови Сад

За чланове Синдикалне организације Застава оружје организована је посета Сајму лова, риболова и спорта "Лорист", на коме предузеће Застава оружје тради-



ционално излаже свој ловачко-спортивски програм. Посетиоци Сајма имали су прилику да виде иновиране моделе карабина - ловачки карабин M808 и карабин од нерђајућег челика M70, који су се први пут нашли и у слободној продаји.

## 12. - 15. октобар 2009. год., Крагујевац

Представници Синдикалне организације Застава учествовали су семинару чија је тема била "Ангажовање младих у синдикатима", а представачи су били чланови руководства Синдиката Метал 36 из Гетеборга. Посета колега из Шведске била је добра прилика да се полазницима обуке из информатике, која је организована у сарадњи са Синдикатом Метал 36 из Гетеборга, уруче сертификати о успешно завршеном курсу. Полазницима семинара обраћао се и Lennart Alvera који је истакао важност образовања и усавршавања у свим областима, а нарочито када је реч о познавању енглеског језика и рада на рачунару. "Овај курс који је организован у Крагујевцу требало би да буде пример за целу Србију. Знање је сигурност, омогућава да се лакше напредује, да се добију боља радна места, и сви треба да наставе да надограђују постојећа знања", додао је Алвера.

## 15. октобар 2009. год., Крагујевац

Скупштина Синдикалне организације Застава оружје разматрала је актуелно стање у предузећу Застава оружје у претходном периоду. На седници су усвојена и нова Правила о раду Синдикалне организације, усклађена са новим Статутом Самосталног синдиката металаца Србије.

## 19.-20. октобар 2009. год., Крагујевац

Представници Синдикалне организације Застава оружје учествовали су на семинару који је у сарадњи са Синдикатом СЛА из Швајцарске организовао Самостални



синдикат металаца Србије. Тема семинара била је "Синдикати и социјални дијалог у Србији", а представачи из Швајцарске представили су начине на који је њихово законодавство регулисало односе између послодаваца и запослених.

## 19. октобар 2009. год., Београд

Председници Синдикалних организација свих шест предузећа Одбрамбене индустрије Србије донели су одлуку да се од надлежних државних органа затражи хитно решавање свих питања која су од значаја за опстанак фабрике. На састанку је истакнуто да само укључивање Синдиката у дијалог са представницима државе може довести до успешног реализације процеса консолидације ових предузећа.

## 23.-25. октобра 2009. год., Крагујевац

На такмичењу металаца Србије у производним занимањима, које је одржано у Крагујевцу, представници Застава



оружје су остварили запажене резултате. На основу израде теоретског и практичног дела, првак Србије у категорији метало-брусач - равно, постао је Милош Вукајловић, радник ПЈ Одржавања, који је уједно проглашен и за најбољег металца Србије. Желько Рајевић у занимању заваривача аргонским апаратом освојио је треће место у Србији, док је Давор Алексић у гасном заваривању био четврти у својој дисциплини.

## 27. октобар 2009. год., Крагујевац

Најстарија фабрика на Балкану прославила је 156. година постојања и рада. Свеченом скупу присуствовале су и бројне званице, а прослава дана фабрике искоришћена је и као повод за представљање изложбе "120 година српске индустрије", коју су заједно реализовали предузеће Застава оружје и Скупштина града, чија је тема била годишњица учешћа Војне фабрике на светској привредној изложби у Паризу 1889. године.

"Нашија фабрика се данас налази на раскршћу, на великим искушењима којим путем кренути. Један је пут просперитета, нових производа, нових запошљавања. За тај пут је потребно дефинисати статус Фабрике. Други пут је, без перспективе, пут гашења ове врсте производње.

# ЧЛАНСТВУ



Над нама су се и до сада многе опасности надвиле у исто време, али се наша фабрика увек дизала као Феникс, између осталог захваљујући људима. Ти људи су спремни да поднесу сваки терет, помогну пријатељу, усротиве се сваком непријатељу, како би осигурали опстанак Фабрике", изјавио је Драган Илић, председник Синдикалне организације Застава оружје, обраћајући се присутним званицима поводом обележавања Дана фабрике.

## 3. новембар 2009. год., Крагујевац

Одбор Синдикалне организације Застава оружје донео је одлуку о расписивању избора за поверионике Синдикалних подружница и чланове Скупштине Синдикалних подружница.

## 4.-6. новембар 2009. год., Нови Пазар, Крагујевац

Кандидациони збор одржан је 4. новембра у Новом Пазару, док су зборови на којима су предлагани кандидати за поверионике Синдикалних подружница, чланове Скупштине, председника и заменика председника Синдикалне организације, као и за чланове Надзорног одбора одржани у фабрици 5. и 6. новембра 2009. године.

## 12. новембар 2009. год., Крагујевац

Више од две хиљаде чланова Синдикалне организације изабрало је своје представнике, поверионике Синдикалних подружница и чланове Скупштине Синдикалне организације који ће их заступати у наредном периоду.

## 18. новембар 2009. год., Крагујевац

Скупштина Синдикалне организације Застава оружје за председника изабрала је Драгана Илића, а за заменика Драгана Милосављевића, који су и у претходном периоду обављали те дужности. У складу са Статутом металаца Србије, мандат новоизабраних синдикалних представника траје 5 година. За чланове Надзорног одбора изabrани су Миланка Павловић, Милашин Крстић и Снежана Радотић. Висока излазност на изборима за поверионике и чланове Скупштине Синдикалне организације, где је више од 80% чланова бирало своје представнике говори о развијеној свести чланства Синдиката о значају синдикалног деловања, као и жељи да својим учешћем и избором правих представника у синдикалне органе одлучују о најзначајнијим питањима везаним за фабрику и запослене. Иначе, спровођење избора у Синдикалној организацији Застава оружје протекло је по највишим демократским стандардима, а изборима су присуствовали и посматрачи из Синдиката металaca Србије.

## 23. новембар 2009. год., Београд

Представници Синдикалне организације Застава оружје учествовали су на радионици "Политика запошљавања у

време кризе", коју је у сарадњи са Савезом самосталних синдиката Србије организовала Фондација Фридрих Еберт, канцеларија у Београду. Учесници семинара упознали су се са могућим правцима структурних реформи синдиката и могућностима јачања утицаја у јавности, као и са начинима за проналажење решења у различitim ситуацијама и окружењима.

## 24. новембар 2009. год., Београд

Члан представништва Савеза синдиката Немачке задужен за област тржишта рада, г-дин Јоханнес Јакоб, посетио је Синдикалну организацију Застава оружје и члановима Одбора представио значај немачких синдиката у процесу доношења стратешких одлука Владе, као и могућности синдикалних преговора са послодавцима. Јоханнес Јакоб је истакао да Фондација Фридрих Еберт активно подржава рад Савеза синдиката Немачке, њихову интернационалну сарадњу и изразио задовољство што је у прилици да се упозна са радом Синдикалне организације Застава оружје. Г-дин Јакоб је изнео и став Савеза синдиката Немачке да је неопходно да сви синдикати у Европи ојачају како би функционисали заједно. "Оно што ми из Савеза синдиката Немачке можемо да урадимо за синдикате у Србији јесте да понудимо наша искуства, али и да се залажемо да ваши синдикати постану члан Европског синдиката, што аутоматски значи и нове контакте, нова познанства и нову сарадњу", додао је г-дин Јоханнес Јакоб.

## 2. децембар 2009. год., Крагујевац

Одржан је Одбор Синдикалне организације Застава оружје на коме је донета одлука да представници наше Синдикалне организације у Градском одбору металаца буду: Драган Илић, Драган Милосављевић, Радослав Рајковић, Милан Тошовић, Милинко Пантовић, Радосав Миладиновић, Перица Лазовић, Милутин Петровић и Милош Милошевић.

4. децембар 2009. год., Крагујевац  
Одбор Синдикалне организације Застава оружје делегирао је представнике у Скупштину ЈСО Застава: Драгана Илића, Драгољуба Мијаиловића и Горана Момчиловића.

## 4.-6. децембар 2009. год., Врњачка Бања

Чланови Синдикалне организације Застава оружје учествовали су на семинару који су одржали представници Синдиката Метал 36 из Гетеборга, а сарадња са синдикатом из Шведске ће се наставити и у наредном периоду. Са колегама из Шведске је договорен наставак образовања чланова Синдикалне организације Застава оружје кроз организовање нових курсева из информатике и енглеског језика.



## 7. децембар 2009. год., Лапово

Пружене подршка радницима предузећа "1. мај" из Лапова који штрајкују захтевајући од власника предузећа које је недавно приватизовано, испуњавање обећања о исплати заосталих зарада.



## ЗДРАВСТВЕНИ БИЛТЕН: **ЛУК (БЕЛИ И ЦРНИ-ЦРВЕНИ)**

О лековитим својствима поврћа и воћа је пуно тога познато, али се увек може сазнati и нешто ново. Када је реч о његовом гајењу, препорука је да се сади (уколико је то могуће) што даље од загађене градске средине, како не би дошло до смањивање његове лековитости. У овом броју "Оружара" изабрали смо да вам представимо веома заступљену биљку у нашој исхрани, чије позитивно дејство на људски организам је познато још од давнина.

### **БЕЛИ ЛУК**

За садњу белог лука морају се бирати квалитетна земљишта: дубока, плодна, добре структуре на којима се постижу најбољи приноси. За успешан принос потребна му је светлост, тако да га не треба садити на засењеним местима.

Бели лук се од давнина користи у терапији одређених болести, и то као чен, исцејени сок, сируп, тинктура и др. Као драгоценa и лековита биљка сastавни је део јеловника многих народа. У званичну медицину ушао је у 19. веку, тако што је један члан Француске академије наука утврдио да бели лук лечи беснило. Од његових састојака, посебно је значајан садржај селена - елемента заштитника од старења организма. Садржи витамине групе Б и Ц, а пошто садржи више супстанци антибиотичког дејства, многи са правом називају "природним антибиотиком".

Поред утицаја на побољшање телесног имунитета, бели лук према подацима новијих истраживања има непосредно антитуморозно дејство на ћелије рака. Такође, преко белог лука могуће је битно постićи превентивно повећање имунитета.

Лековита својства позната су код следећих оболења: артериосклероте, високог притиска, масноће у крви, за избацивање токсина, лечење астме, шећерне болести, реуме, болести срца, туберкулозе, главобоље, раздражљивости...

**Тинктура од белог лука:** у литар алкохола ставити 1/4 кг очишћеног и истуцаног белог лука. Оставити 3 недеље у топлом. Процедити и течношћу мазати бубуњице, утрљавати у корен косе. Може се узети по 15 капи на коцку шећера пре јела, против несанице.

**Сируп:** кувати један део очишћеног белог лука и два дела воде и два дела шећера. Узимати по кашичицу против грипа.

**Бели лук за дуг век:** Попијте дневно пола литре ѡогурца са три чена белог лука.

**Против бронхитиса, упале плућа, астме..:** Чен белог лука изгњечити у кашичици, њу ставити у уста и дубоко на нос удисати етерично уље пет минута. Затим се чен окрене на другу страну, опет се затвори у устима и дубоко дише на нос још пет минута. Ради продуженог дејства ароматичних лековитих уља, пожељно је задржати дах, а тек онда лагано издисати. Ово треба чинити ујутро и увече 1-2 месеца јер су плућне болести веома упорне и лако се поврате.



**Против упале бешike и камена у мокраћи:** У 1/2 литра белог вина ставити 3-4 главице белог лука (згњеченог и сецканог), кувати око 15 минута (од момента када проври), уклонити са ватре, процедити и пити увече пред спавање (загрејано) по једну шољу.

**Против бактерија Ешерихије коли:** Узети 1/4 килограма исецканог белог лука, 50г млевеног коморача, 50г самлевених бобица и ставити у 2 литра белог вина, па оставити да стоји 5 до

10 дана, а онда пити два пута дневно после јела по пола шољице, малој деци дати три пута по кашичицу, а одраслој деци може се у току дана дати три пута по 1 кашици.

### **За јачање срца и крвних судова, против артерио-**

**склерозе:** 200г белог лука исецкати, ставити у одговарајућу посуду и налити 60% алкохолом или добром ракијом (литар), држати 10 дана, а затим узимати у капљицама на коцки шећера.



### **ЦРНИ (МРКИ, ЦРВЕНИ) ЛУК**

Црни лук је двогодишња биљка, а за исхрану се користе сви делови у свежем, куваном, прженом, маринираном (киселом) и сушеном стању. Главица садржи 85% воде, 8,8% угљених хидрата, 1% беланчевина. Од минерала највише има калијума, сумпора и јода, од витамина највише витамина Ц, затим Б1, Б2, Е, Х, К.

Што се тиче гајења црног лука, најбоље успева на лаком и средње лаком земљишту. Гаји се после биљака које су ћубрене стајњаком (паприка, кромпир) или после мањуњача (грашак, боранија). На истој њиви може да се гаји тек после 3-4 године.

Црни лук обнавља снагу, делује добро на варење, има анти-бактеријска својства, антиреуматик је, а саветује се да се користи сиров, највише у салатама.

Позната су његова лековита својства: за јачање срца, за висок крвни притисак, делује као диуретик и лаксативно средство, лечи упалу крајника и промукlost, ублажује бол, лечи ране и отеклине, високу температуру, спречава згрушавање крви.

**Сируп:** пола килограма црног лука наренда се и кува са 1/2 килограма шећера (или меда) у литар воде, лагано три сата.



Спремити у тамне стаклене флаше и као лек користити по кашику неколико пута дневно са млаком водом или млеком. Овај лек добар је и код плућних болести и болести пробавних органа.

**Против отока, убоја и нагњечења:** ставити облог од исецканог црног лука или иситњеног, изгњеченог и измешаног са свежим и кртим говеђим месом (колико лука, толико и меса). Држати три пута дневно по 2 сата.

**Против шећерне болести:** Сваког јутра, уз чај од лишћа целера и дуда, појести главицу црног лука са мало прашка од нане.

**Против главобоље:** Узети 2-3 главице црног лука и самлети у машини за млевење меса, а затим измешати са зејтином и додати мало соли. Том смесом масирати главу, а затим ставити на крпу и привезати, а преко ове облоге ставити суву повеску.

**Против упале грла:** Сок од црног лука скувати са медом, па овим сирупом испирати грло на сваки сат, а на свака 2 сата узети по кашичицу овог сирупа.



# Архитектонско-грађевински комплекс војно-техничких завода

**Стара Ливница** Прва зграда ливнице је уједно била и први индустријски објекат у Србији. Грађена је од стране немачких зидара 1853. године, одговарала је европским схватањима наменске архитектуре, али је због појаве подземних вода, уништена и на њеном простору саграђена нова 1882. године. Пројектант нове зграде је највероватније био Тодор Тоша Селесковић, фабрички инжењер и у то време директор Ливнице. Саграђена делимично на темељима старе зграде, није се мењала током времена, изузев адаптација у виду два анекса на источној страни с обе стране дрвеног степеништа. Ентеријер је изменењен, јер је Ливница била у функцији све до 1968. године. Грађена је у бондручном стилу што подразумева комбинацију цигле, бетона и гвожђа. Између дрвених греда и малтерисаног дела, фасаде су урађене фугованом опеком. Правоугаона зграда има равне чеоне фасаде, а средњи брод надвисује бочне и тако ствара занимљиву игру кровних површина. У ентеријеру је примењена форма хале која преко светларника добија дневну светлост. У форми објекта преовлађује симетрија, равнотежа, ритмично распоређени отвори, хоризонталне и вертикалне поделе пиластрима и други декоративни елементи који су изведени фугованом опеком-контрафори, полуствубови и полуокружни первази отвора. Кровне равни се у виду стреле надвијају над зидном површином омогућујући тако игру светлости и сенке. Најспецифичнија је источна фасада са дрвеним степеништем и две спратне вертикалне на које се ослањају два димњака. Она је изгубила на својој аутентичности додавањем два бочна анекса, али је у плану повратак зграде на оригиналну форму.

Овакав архитектонски објекат је у то време био модеран и за Европу. Нови материјали (гвожђе, бетон, стакло) заједно са декоративним елемен-тима који су преузети из европске индустријске архитектуре чине ово здање могућом претечом покрета Баухаус који ће почетком XX века настати у Европи.

Репрезентативна у индустриској архитектури, Ливница је



најстарији сачувани објекат у кругу фабрике и 1953. године је стављена, под заштиту државе као културно добро од великог значаја. Из тог разлога је и, по престанку рада Ливнице 1968. године, у њу смештен музеј.

Димњак старе котларе потиче из истог периода, као и Ливница и исте, 1953. године, је стављен под заштиту државе. Рађен је у опеци, постављен на високом соклу од грубље тесаног камена који му гарантује стабилност. Шестоступаоног је облика, сужава се ка врху и завршава прстеном од степенасто постављене опеке. На соклу и данас постоји камена плоча са урезаним текстом "Сазидано под Владом Краља Милана 188(2?) године"- текст је, под дејством влаге, оштећен, посебно део који се односи на годину настанка.

Чаурница Због финансијске исцрпљености земље, развој војне индустрије је био у застоју, а производња у смањеном обиму. Увозе се оружје и оруђе, производња се своди на муницију. Била је неопходна градња објекта за производњу чаура. Података о пројекту објекта и његовом аутору нема што отежава сагледавање. Ливница је својим примером наметнула стандарде и пројектанту и извођачима. Сличност се огледа у избору материјала (фугована опека) и декоративним елементима. Симетрија и равнотежа су постигнуте распоредом и ритмом отвора. Архитектонски украси су одрађени опеком која је зракасто ређана на первазима отвора, а зупчасти венци врше хоризонталну поделу и ограничавају

зидно платно које је мести-  
мично малтерисано. Над главним улазом главне фасаде се налази развучена атика. Зграда је, по писаном сведочењу савременика, саграђена између 1909. и 1911. године. Овај фабрички објекат је служио за израду топовских зрна, чаура и упаљача. Истим решењем из 1953. године стављен је под заштиту државе и данас у целости стоји упоредо са зградом Ливнице.

Марија Милошевић,  
дипл. ист. уметности

## МУДРОСТИ БИЗНИСА

**Лидерство је способност да одлучите шта треба да се уради, а онда да убедите друге да и они то желе.**

Dwight Eisenhower, председник САД

**Мање времена ћете потрошити да нешто урадите добро, него да објашњавате зашто је урађено лоше.**

Henry Longfellow, песник

**Рецесија је када твој комшија изгуби посао, а депресија када га изгубиш ти.**

Harry Truman, председник САД

**Мудрац не сматра да је благослов у томе да се не греши, већ верује да човекова велика врлина лежи у способности да исправља своје грешке и стално од себе прави новог човека!**

Wan Yang - Ming

**Кад год мораши да обавиш више непријатних ствари, почни са оном која је најнепријатнија.**

Josiah Quincy, правник

**Профит је крвоток економског система, магични еликсир на коме лежи прогрес и све добро од њега зависи.**

Paul Samuelson, економиста

**Велики иноватори, оригинални мислиоци и мајстори покрећу гнев медиокритета, као што муња разара блеском!**

Theodor Reik, психолог

**Нема веће моћи на земљи од слободног тржишта, због чега га све Владе свих држава страшно мрзе - зато што не могу да га контролишу.**

Walter Wriston, банкар

# ЛЕГЕНДЕ НАМЕНСКЕ:

## Милош Остојић

Рођен 1929. године, у селу Жировац, општина Двор на Уни, где је завршио Основну школу, а за време II светског рата Гимназију. Након тога, у Загребу као војни стипендиста завршио Средњу техничку школу.

Као официр, у чину заставника, добио сам распоред да радим у Војно-техничком институту, где сам се упознавао са различитим наоружањем, а прво задужење ми је било да урадим реконструкцију пиштоља 7,62, званог "ТТ". У међувремену сам добио понуду да идем у Заставу на праксу, давне 1956. године, где сам остао све до пензије. Наравно, за време свог радног века сам положио све предвиђене испите и стигао до чина потпуковника.

Екипа инжењера у којој сам радио као радни задатак, по налогу Војске, добила је да уради "снимање" полуаутоматске пушке M59, што је значило да се та пушка анализира до најситнијих детаља, да се за сваки део уради цртеж, и на крају крене у израду прототипа. Тим су чинили конструктори Милутин

Миливојевић, Родольуб Матковић и ја, а од технолога Александар Мика Мудрић, Добривоје Јовановић, а тај посао је трајао неколико месеци. Након завршених испитивања пушке, на функцију, тачност, прецизност, представници Војске су били задовољни постигнутим резултатом и дата је сагласност да се крене у њену производњу. Свака производња најпре почиње израдом прототипова на којима се проверавају њене особине, након тога иде израда "нүлте" серије од најмање 100 пушака и тек када се заврши испитивање оружја и алатка за његово израду може се прећи на серијску производњу. Да би то могло да буде реализовано, било је неопходно не само да се уради конструктивна документација, већ и да се изврши припрема алатка, тако да се ишло у Немачку на обуку.

Производња ове полуаутоматске пушке је у том тренутку пуно значила за Фабрику, она је рађена за нашу Војску, а временом су се повећавале количине које су наручиване.

Тадашњи начелник службе Конструкције, инжењер Ђирић, сматрао је да, без обзира на квалитет пушка M59, она не задовољава светски тренд, и да ми треба да приступимо изради тада, већ у свету присутног модела пушке "Калашњиков". Међутим, пуно је времена било потребно да се убеде надлежни да је та пушка неопходна нашој Војсци. Ипак, пушка која је познатија као "Калашњиков" је завршена, и почиње њена производња. Наша пушка је, заправо, реконструисана верзија пушке "Калашњиков", задржали смо све њене добре особине, а прилагодили смо је захтевима Војске, рецимо да може да испаљује тромблонске мине и сл. Направљене су две верзије А и Б.



Тим који је радио на оружју 7,52x51 мм НАТО М1977: (с лева у десно) Милутин Миливојевић, Милош Остојић и Родольуб Матковић. Крагујевац, 8. март 1985.



Милош Остојић, на сајму у Абу Дабију, заштитересованим спротивникама представља "Засавино" оружје

Наш модел аутомата "Калашњиков" је изазвао велику пажњу и Ирачани су показали интересовање и били су импресионирани чињеницом да она, без проблема ради у свим условима. После испитивања код нас, демонстрација је вршена на њиховом терену, са њиховом муницијом, договорено је да се направи уговор о стратешкој сарадњи. Њихови људи су дошли у нашу фабрику, како би се кренуло са обуком. Ја сам био задужен за припрему документације, њен превод са српског на енглески. Када сам отишао за Ирак, у фабрику коју смо ми из почетка правили, нисам очекивао да ћу се задржати дugo. Тај посао у Ираку био је велики изазов за све нас, требало је годишње произвести 30.000 пушака, а ја сам тамо отишао као начелник одељења конструкције, крајем 1979. године.

Дошло је и до рата између Ирака и Ирана, и полако се смањивао број нас који смо боравили у Ираку. Наше породице су вршиле притисак на нас да се вратимо, али смо ми ипак остајали, без страха, само да завршимо започети посао. Уз саму фабрику имали смо и склониште, где смо се по потреби склањали. Проблем је, у тим ратним условима, био како да одржимо ниво производње због све чешћег одлaska обучених Ирачана на ратиште, укључујући и возаче, а да ми на то нисмо имали никакав утицај. На крају смо Миша Радичевић и ја возили раднике, нисмо имали другог избора. Фабрика у Ираку је и поред свега радила по плану. Упорношћу и вредним радом ситуација је била, под потпуном контролом. Већа опасност од рата представљали су тренуци када су Ирачани прослављали неке успешно обављене операције тако што су пуцали у ваздух. У Ираку сам провео две године, и када су се створили услови да они у већој мери самостално наставе производњу, ја сам се вратио у Крагујевац.

Када сам се вратио, више нисам био начелник конструкције, и посветио сам се другим обавезама, сређивању документације за тенковске и противтенковске митраљезе, имао сам задатак да пратим све детаље, док се не почне са производњом. То је била лиценцна документација коју је само требало прилагодити нашим потребама.

Инжењер Ђирић је предложио да уради понуду митраљеза 7,62 за нашу Војску и направљене су две варијANTE, једна од њих је прихваћена и он је у серијску производњу ушао као М72Б. Тих година је фабрика радила пуним капацитетом, радиле су се аутоматске пушке, митраљези, снајперске пушке, а главни извор зараде била су противавионска оружја која смо у великој мери извозили на бројна

тржишта.

У пензију сам отишао 1989. године, са скоро 60 год-



Аутоматска пушка 7,62 мм НАТО М1977

ина живота. Оружје је остало моја велика љубав и данас са великим интересовањем пратим презентацију новијих модела који излазе из Заставе оружја. Поносан сам зато што су се неки артикли у чијој сам изради и ја учествовао, и после свих ових година, одржали до данас и што се продају широм света.

# **Кодекс понашања запослених 4!**

## **Култура понашања на послу гради добру атмосферу**

Како би свакодневни живот запосленима био лепши и угоднији, сви ми би се требали потрудити око пријатне и мотивишуће атмосфере на радном месту

Бројне обавезе, радни задаци, напетост и рокови често воде несугласицама и размирицама међу колегама, а врло лако завршавају неугодном непрепрекланом и свеопштом мрзовољом и зловољом. Како би спречили такве непожељене ситуације, којима сами себи, а и другима загорчавате живот, покушајте с колегама бити отворени, искрени и толерантнији. Настојте да што мање делите савете, а више да их тражите. Људи неретко безразложно и непромишљено просуђују људе "на прву лопту", а тај утисак дуго носе у себи и не труде се да их упознају у правом светлу.

Када о неком примате информације, проверите поузданост извора, све чињенице и могуће мотиве, а тек затим просудите о колеги.

Ако вам неко заиста иде на живце, сконцентришите се на његове позитивне карактеристике, јер их свако наравно има, те их се сетите приликом сваког контакта с њим.

Искреност и захвалност су моћан и веома делотворан алат за постизање добрих међуљудских односа. То представља одговор, одобравање и поштовање у једном. Стога, дугујете ли неком од колега речи хвале, потражите га и реците му колико цените његову помоћ и рад. Осим што ће му бити драго, тај ће вам човек засигурно увек изнова врло радо помоћи.

### **НЕ ПРЕУЗИМАЈТЕ СВЕ ЗАСЛУГЕ**

Све похвале и комплименте који су након успешно обављеног радног задатка упућени вама проследите свима који су помогли у остварењу. Заслуга је заједничка.



### **НЕ РАЗГОВАРАЈТЕ САМО О ПОСЛУ**

Проширите круг пријатеља на послу. Померите се од рутинских разговора о послу.

Попричајте о темама које су и колегама интересантне.

### **ПОТРУДИТЕ СЕ ЗАИСТА ДА УПОЗНАТЕ КОЛЕГИНИЦЕ И КОЛЕГЕ**

Уместо уобичајеног "Како си?", поставите питање које показује искрено занимање за колегу. Чак и ако вас заиста не занима колегин хоби, размислите колико ћете га развеселити покажете ли занимање за њега.

### **ЗАБОРАВИТЕ ОПТУЖИВАЊА**

Ако дође до грешака одуприте се пориву да неког прозивате и приписујете му сву кривицу за неуспех. То углавном није решење проблема те га се радије одрекните.

### **ОБЕЋАЈТЕ САМО ОНО ШТО МОЖЕТЕ ИСПУНИТИ**

Ако обећате нешто урадити, а то се изјалови, објасните зашто су ствари кренуле погрешним током. Не обећавајте оно што заиста не можете испuniti.



Драган Стаменовић-Фрца

Иако је могло стајати много едукативних наслова о овим људима, одабрали смо овај - милиони, наравно километара и то без грешке!

Они су стварно тим добрих возача.

Јер без обзира да ли је то Боки, Драганче Костић, Здравко, Горанче, Шуки, Каланац или Зоки, сви ће Вам изаћи у сусрет, помоћи Вам, посаветовати, у крајњем случају саслушати. Учиниће све што је у њиховој моћи да олакшају путовање и посао. О возном парку да не причамо овде али они се сназе и приватно преко познанства да возила учине поуданијим за вожњу. Знају да од њих зависи много: и сопствена сигурност и сигурност сапутника али и осталих учесника у саобраћају. Велико је то бреме, свакодневно на путу, актуелна брзина, претицање, скретање, успоравање, убрзање, временско ограничење, место одласка, временски услови, стање путева, увозилу по 10 и више сати, празници... Али боре се. Увек. Понекад прогунђају у себи, онако, више ради реда а знају да ће урадити. Људски је.

Много је догодовштина које се увек препричавају међу запосленима а који су путовали и учествовали у њима заједно са возачима. Неке су и легендарне. Када би их препричавали сигурно би нам било мало неколико књига а ово су само новине. Они ће вам



неке сами препричати. Са њима је свако путовање много лакше.

Јер они су стварно тим добрих људи и добрих возача.

### Ступио је на снагу нови Закон о безбедности саобраћаја

Нови Закон доноси много новости, строжије казне за саобраћајне прекраје, систем казнених бодова, систем пологања возачких испита,

промене у обуци и начину нове возачке категорије.

Закон регулише коришћење технологија и уређаја који су били непознати за стари ЗОБС. Забрањено је употребљавати радар детекторе и џемере, (уређај за ометање) забрањено је телефонирати у току вожње сем уз помоћ хендс фри-а.

Интересантно, разговарање телефоном је забрањено и пешацима док прелазе улицу.

Закон о безбедности саобраћаја на путевима објављен је у Службеном гласнику Р. Србије бр. 41/09. Закон је ступио на снагу 11. децембра 2009. године. Казнене мере ће, међутим, почети да се примењују од 1. јануара, када почне примена Закона о прекрајима. Нови Закон о саобраћају подржава нови подзаконски акти који детаљно уређују специфичне области везане за друмски саобраћај.

Драган Стаменовић - Фрца

## ЈЕСТЕ ЛИ ЗНАЛИ ДА:



1. ... је код човека дужина од ручног зглоба до лакта једнака дужини стопала?
2. ... за један килограм меда пчеле морају да посете 4 милиона цветова и пређу пут 4 пута дужи од земљиног обима?

3. ... је лубеница поврће а парадајз воће?
4. ... прва 4 потеза у шаху можете одиграти на 318.979.564.000 начина?

5. ... на планети Земљи има толико злата да је прекрије целу у слоју од једног метра?
6. ... непрестаним ударањем главом о зид трошите 150 калорија на сат?

7. ... се пацови размножавају тако брзо да 2 пацова за 18 месеци могу добити преко милион потомака?
8. ... да пингвини могу ронити у дубину и преко 400 метара?

9. ... да се у Јужној Америци какао зрно употребљавало као платежно средство?
10. ... да једна пчела у току целог живота произведе само 1/12 кашичице меда?



10. ... да река Амазон сваке секунде улије у Атлантик око 116.000 тona воде?

11. Да ли сте знали да се човек роди са 300 костију, а да се до времена када одрасте њихов број смањи на 206 или да се четвртина костију у вашем телу налази у стопалу.

12. Човечије сузе производе четири жлезде смештене покрај ока, испирају розњачу и отичу у нос.. ако их има превише, изливају се преко капака. Оно што је занимљиво то је да свакога дана човек излучи (и ако неплаче) око пола литра суза !!!

13. Када човек дува нос брзина ваздуха који излази под притиском, достиже и 160km/h брзине!

14. ... да је свака тробојна мачка женка?

15. Супротно укорењеном мишљењу, магарци спадају у најпаметније копитаре. Они, на пример, длакама на бради пробају да ли је кроз жичану ограду пуштена струја, а на опасно место ступају само кад господар преде преко њега.

16. Црв има 5 срца.

17. Немогуће је кинути отворених очију.



Драган Стаменовић - Фрца

## Нове технологије у нашем предузећу РАДИОНИЦА ТЕКСТИЛНЕ ГАЛАНТЕРИЈЕ



**Радионица ојремљена  
неопходним машинама**

од машина: седам индустријских машина за шивење тешких материјала; машина за попречно сечење материјала; машина за тањење коже; вертикални нож са траком; машина за нитовање; машина за воштање конца; и нешто репро материјала и приступило се обуци. Пословно - погонски инвентар урадили су сопственим снагама радници Дрвног погона.



У оквиру нашег предузећа, а у РЈ ЗРАК почела је са успехом да ради Радионица текстилне галантерије. Један део магацинског простора у објекту 10 је адаптиран за предвиђену намену Радионице, урађен је део планираних радова а машине су повезане за рад. Набављена је неопходна опрема,

не су повезане за рад. Набављена је неопходна опрема, од машина: седам индустријских машина за шивење тешких материјала; машина за попречно сечење материјала; машина за тањење коже; вертикални нож са траком; машина за нитовање; машина за воштање конца; и нешто репро материјала и приступило се обуци. Пословно - погонски инвентар урадили су сопственим снагама радници Дрвног погона.

У радионици су углавном ангажоване особе са инвалидитетом које су завршиле обуку а чији је циљ био стицање теоретског и практичног знања за производњу текстилне галантерије. Запослени раде на кројачким пословима као и на машинским и ручним

радовима а тичу се текстила. За потребе Радионице је ангажовано петнаестак радника заштитне радионице ЗРАК. За сада се израђују војне торбице и ремници а временом ће се асортиман и проширити. Треба похвалити ентузијазмом тих запослених, који су, иако се неки први пут срећу са таквом врстом производње јер су то "стари металци", врло брзо прихватили новину и почели са радом. Упоређујући исте производе који су набављани екстерно са производима који су почели да се код нас раде, уочљиво је да је квалитет наших већ



престигао оне купљене. Реализација овог пројекта је завршена са успехом, што је за сваку похвалу. Цео програм је осмишљен у нашем предузећу како би се умањили трошкови и постигла контрола над делом који је саставни део наших производа. Са надом да ће бити још сличних идеја за запошљавање наших радника, поздрављамо ову новост и надамо се реализацији нових пројеката у будућности.

Драган Стаменовић - Фрца

## УРЕЂАЈ ЗА ЕЛЕКТРОХЕМИЈСКУ ОБРАДУ ЦЕВИ - ЕХО

Многи од нас раде десет, двадесет, па и више година у предузећу Застава оружје, многи су пред крај свог радног века а да никад нису видели радно место радника на ЕХО уређају, односно на уређају за електрохемијску обраду цеви.

Када би га и видели вероватно би помислили да ту мора да ради супермен!

Јер, како другачије дефинисати рад у простору који обилује испарењима соли, без основних заштитних мера од повређивања, у енормно тешким условима рада, где су хемикалије "појеле" већи део опреме и инсталација, где је тешко и уђи у простор за рад а камоли радити.

Сада је децембар месец а ту су давно обећали грејање, давно. И за прозор су обећали поправку а док не дођу добар је и картон, Он, ћути, трпи и ради.



Благе очи и осмех, увек се порадује кад неког види да сврati да види како је.

Нема времена ни за кафу, јер где да је попије?!  
Ово су тешка времена и за фабрику и за нас, а он



човек са срцем, великом као кућа.  
Ради! Мора због других, јер кажу му: ако ти станеш, стаје цела фабрика. Он то зна много више него други. То је човек са именом и презименом: Живомир Петровић. Супермен. Ћuti и ради.

Оружари му се одужују на овај начин, а надамо се да ће и други.

Драган Стаменовић - Фрца

# Спортски билтен: “Оружари 2009” !



**Победничка екића шурнира у фудбалу, златни - Добро вече (Одржавање)**



**Треће месићо, бронзани - П -59**

## Стрелаштво (мушкарци)

1. Живорад Митић (1307)
2. Љубиша Степановић (6294)
3. Бојан Гавриловић (9102)

## Стрелаштво (жене)

1. Оливера Лазаревић (0590)
2. Достинка Митровић (4307)



## Стони тенис

1. Раде Џуџуровић (4301)
2. Вукашин Радић (1303)
3. Милан Веселиновић (1307)



## Кошарка

1. Добро вече (Одржавање)
2. Вукови
3. Сиви дом



Такмичење у разним спортским дисциплинама које је у периоду септембар-октобар одржано за чланове Синдикалне организације Застава оружје привукло је велики број такмичара, али и навијача који су на трибина бодрили своје фаворите.

Највеће интересовање изазвало је такмичење екипа у Малом фудбалу, које је одржано на стадиону ФК "Сушица", на терену од вештачке траве. Победу је на крају однела екипа Одржавања, а за сваку похвалу је спортско држање такмичара.

У овом броју "Оружара" представљамо вам резултате у свим дисциплинама:

## Мали фудбал - "Оружари 2009"



**Друго месићо, сребрни - Топ - 20 (PJ 31)**

## Пикадо (жене)

1. Милена Василијевић (Зрак)
2. Видосава Аврамовић (Зрак)
3. Зорица Милошевић (Зрак)

## Пикадо (мушкарци)

1. Александар Милинковић (3103)
2. Драган Банковић (1303)
3. Андреа Куртић (1309)

1. Добро вече (Одржавање)
2. Топ - 20 (PJ 31)
3. П - 59
4. Штанцерај
5. 1301
6. Сиви дом
7. Безбедност
8. Зрак
9. Полирци (PJ 21)
10. Змајеви (PJ 42)
11. Галванизација



## Одбојка (мешовите екипе)

1. 31
2. Безбедност
3. Сиви дом

## Шах (мушкарци)

1. Живојин Јовановић (6294)
2. Милан Марјановић (6190)
3. Драган Банковић (1303)



## Шах (жене)

1. Милана Раденковић (Зрак)
2. Крстана Живић (Зрак)
3. Зорка Милошевић (Зрак)

# РЕЗУЛТАТИ ИЗВОРА У СИНДИКАЛПОЈ ОРГАНИЗАЦИЈИ ЗАСТАВА ОРУЖЈЕ

Новембар 2009.

За председника Синдикалне организације изабран је Драган Илић, а за заменика председника Драган Милосављевић.

У Синдикалним подружницама изабрани су следећи представници:

## 1. ПЈ КОПП и Центар за безбедност и протокол

-за повереника изабран је Андрић Milan  
-за члана Скупштине изабран је Ђуковић Radivoje

## 2. ПЈ Маркетинг

-за повереника изабран је Миладиновић Радосав  
-за члана Скупштине изабран је Јеремић Радослав

## 3. ПЈ Пројектовање и развој производа

-за повереника изабран је Петровић Милутин  
-за члана Скупштине изабрана је Бујаковић Гордана

## 4. ПЈ Пројектовање и развој процеса

-за повереника изабран је Мијаиловић Драгољуб  
-за чланове Скупштине изабрани су:  
1. Јеличић Соња  
2. Симовић Мирослав

## 5. ПЈ Логистика

-за повереника изабран је Тошовић Milan  
-за члана Скупштине изабрана је Милетић Снежана

## 6. ПЈ Контрола квалитета

-за повереника изабран је Јоксимовић Зоран  
-за чланове Скупштине изабране су:  
1. Богдановић Мила  
2. Вукомановић Љиљана

## 7. ПЈ Економско - финансијских послова

-за повереника изабрана је Ракић Драгана  
-за члана Скупштине изабран је Топаловић Драган

## 8. РЈ Заштитна радионица "Зрак"

-за повереника изабран је Милошевић Miloш  
-за чланове Скупштине изабрани су:  
1. Васиљевић Снежана  
2. Јовановић Миломир  
3. Продановић Слободан

## 9. ПЈ Одржавање

-за повереника изабран је Пантовић Милинко:  
-за чланове Скупштине изабрани су:  
1. Брзаковић Славица  
2. Милосављевић Срећко  
3. Савић Мирољуб

## 10. 0890 и 1090

-за повереника изабран је Стаменовић Драган  
-за члана Скупштине изабран је Петровић Невен

## 11. 1301, 1303 и 1305

-за повереника изабран је Кнежевић Вацо  
-за чланове Скупштине изабрани су:  
1. Вуковић Душан  
2. Павловић Дмитар  
3. Перовић Рајко

## 12. 1307, 1309 и 1390

-за повереника изабран је Лазовић Перица  
-за чланове Скупштине изабрани су:  
1. Веселиновић Milan  
2. Петровић Дарко  
3. Шапић Рајко

## 13. 3101, 3103 и 3190

-за повереника изабран је Стојановић Milan  
-за чланове Скупштине изабрани су:  
1. Владић Милутин  
2. Недовић Благота  
3. Раденковић Милош

## 14. 4301, 4303, 4305 и 4390

-за повереника изабран је Обреновић Milan  
-за чланове Скупштине изабрани су:  
1. Божић Гордана  
2. Ђурић Славко  
3. Стаматовић Мира

## 15. 4307 и 4390

-за повереника изабран је Рајковић Радослав  
-за чланове Скупштине изабрани су:  
1. Милановић Славо  
2. Поповић Мираш

## 16. 4309 и 4390

-за повереника изабран је Момчиловић Горан  
-за чланове Скупштине изабрани су:  
1. Јоксимовић Владан  
2. Тошић Братислав

## 17. Нови Пазар

-за повереника изабран је Николић Момчило  
-за члана Скупштине изабран је Марковић Зоран.

